BİL VE ANLA

YARIM · SAYI 01 · AĞUSTOS 2026

Hepsini yakın dedi.
Kimse yakmadı.

FRANZ KAFKA · 1883–1924

PORTRE İLLÜSTRASYONDUR — FOTOĞRAF DEĞİLDİR

BİR BAKIŞTA

40 YAŞADIĞI YIL	**14** SİGORTA MEMURU OLARAK ÇALIŞTIĞI YIL	**6** YAKILMASIN DEDİĞİ KİTAP
0 VASİYETİ ÜZERİNE YAKILAN KÂĞIT	**500+** TEK BİR KADINA YAZDIĞI MEKTUP	**95** EVRAKININ MAHKEMELERDE GEÇİRDİĞİ YIL

İÇİNDEKİLER

01 Son isteği yerine getirilmedi

02 On dört yılını başkasının işine verdi

03 Beş yıl mektup yazdı. Cevaplar kayboldu.

04 Konuşamıyordu. Kâğıda yazdı. Kâğıt bitti.

05 Babası onu bir fabrikaya bağladı

06 Yakılsın dediği kâğıtlar 95 yıl mahkemelerde dolaştı

AÇILIŞ NOTU

Bir insan öldüğünde iki şey sayılır: yaptıkları ve yapamadıkları. Birincisini herkes yazar. Bu dergi ikincisini yazıyor.

Franz Kafka 3 Haziran 1924'te bir sanatoryumda öldü. Kırk yaşındaydı, aylardır konuşamıyordu, yayımlanmış eseri iki yüz sayfayı geçmiyordu. Geride bıraktığı bütün kâğıtların **okunmadan** yakılmasını istemişti. Yazılı olarak istemişti.

Yakılmadılar. Bu sayı, o adamın yarım bıraktıklarının dökümü: gönderilmemiş bir mektup, cevabı kaybolmuş bir yazışma, kâğıt bittiği için biten cümleler, yerine getirilmemiş bir son istek.

Her bölümün altında aynı soru var: **tamamlanmalı mıydı?** Bazı şeyler yarım kaldığı için güzeldir — Kafka'nın babasına mektubu teslim edilseydi sadece bir kavga olurdu; teslim edilmediği için edebiyat oldu.

LOT 01 MEVCUT

Son isteği yerine getirilmedi

İKİ NOT. BİRİ MÜREKKEPLE, BİRİ KURŞUN KALEMLE.

NESNE	İki not; biri mürekkeple, biri kurşun kalemle yazılmış
TESPİT	Prag, yazı masasının çekmecesi, Haziran 1924
DURUM	Mevcut
NEREDE	İsrail Millî Kütüphanesi, Kudüs
DEĞER	Bu sayının var olma sebebi

Max Brod, arkadaşının masasını açtığında iki not buldu. Birincisi hüküm cümlesiydi: her şey, okunmadan yakılacak.

İkincisi kurşun kalemle yazılmış bir listeydi — ayakta kalabilecek metinler. Yargı. Ateşçi. Dönüşüm. Ceza Sömürgesinde. Taşra Hekimi. Açlık Sanatçısı. Altı başlık.

Bu iki kâğıdı yan yana koyun, birbirlerini çürütürler. Her şeyin yakılmasını gerçekten isteyen bir adam istisna listesi hazırlamaz. Liste, itiraftır.

Brod yakmadı. Savunması hep aynıydı: yıllar önce Kafka'ya bunu asla yapmayacağını **yüzüne söylemişti.** Yani Kafka, isteğini yerine getirmeyeceğini ilan etmiş bir adamı vasi seçti. Bu, hem istemenin hem istememenin bir yolu.

> EKSPER
> Bu iki kâğıdın değeri, birbirini nasıl çürüttüğündedir. Tek başına hiçbiri kayda değmezdi.

YARIM CÜMLE

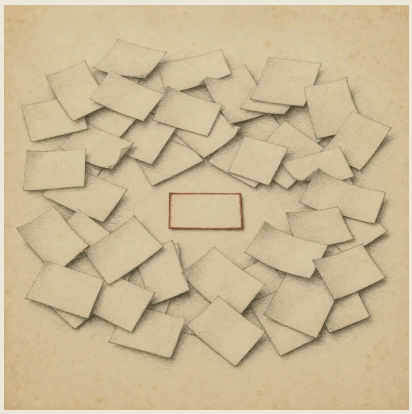

109 ayrı kâğıt parçasına yazdı. Ciltlenemezlerdi. Brod ciltledi.

1917–18 KIŞI · KIZ KARDEŞİ OTTLA'NIN ÇİFTLİĞİ

LOT 02 MEVCUT

On dört yılını başkasının işine verdi

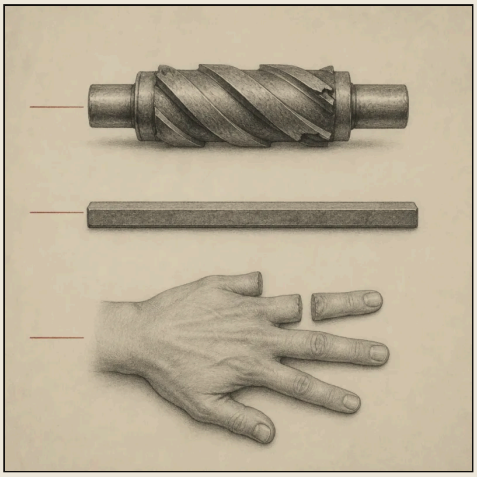

1910 YILLIK RAPORU: KARE MİL, SİLİNDİRİK MİL, EKSİK PARMAKLAR.

NESNE	Ahşap planya makinelerinde silindirik mil önerisi; teknik metin ve çizimler
TESPİT	İşçi Kazaları Sigorta Kurumu yıllık raporu, Prag, 1910
DURUM	Mevcut
NEREDE	Amtliche Schriften — Resmî Yazılar cildinde
DEĞER	Parmak başına ölçülür

Kafka on dört yıl memurdu. İşi, sakat kalan işçilerin dosyalarını değerlendirmek ve kurumun raporlarına teknik bölümler yazmaktı.

1910 raporunda ahşap planya makineleri üzerine bir bölüm var. Kare kesitli döner mil, işçinin eli kaydığında parmakları alır. Kafka bunu anlatırken çizim kullanır: mil, ve **parmakları eksik eller.** Önerisi silindirik mildir — eli keser ama koparmaz.

Devlet ona elleri kurtaran cümleler için para ödedi. Kendi cümleleri için kimse ödemedi; onlar için mesai bitimini, geceyi ve ciğerlerini ödedi.

1922 Temmuz’unda hastalığı ilerlediği için emekliye ayrıldı. İki yıl sonra öldü. Emeklilik dosyası düzgün tutulmuştu: bürokrasi, onunla ilgili tek şeyi eksiksiz yaptı.

> EKSPER
> Bu metnin bir tek okuru vardı ve o da makineydi.

LOT 03

MEVCUT, KISMEN

Beş yıl mektup yazdı. Cevaplar kayboldu.

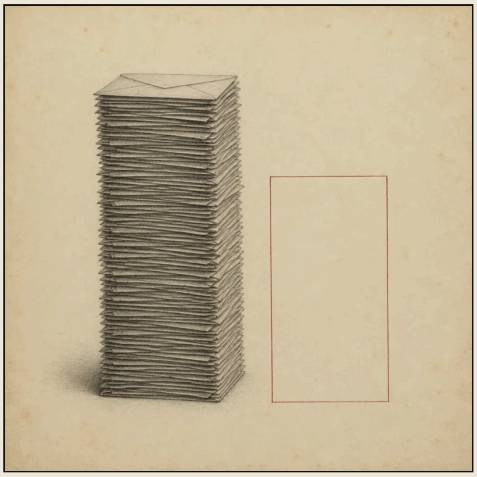

BİR YAZIŞMANIN HAYATTA KALAN YARISI.

NESNE	Felice Bauer'e yazılmış mektuplar, 1912–1917
TESPİT	Prag'dan Berlin'e
DURUM	Mevcut, kısmen
NEREDE	1955'te Felice Bauer tarafından satıldı; yayımlandı
DEĞER	Yarım yazışma

13 Ağustos 1912 akşamı Brod'un evinde bir kadınla tanıştı ve beş yıl boyunca yazmayı bırakmadı. Bazı günler birden fazla mektup.

Dikkat çeken şey sayı değil, **yön.** Felice Bauer, Kafka'nın kendisine yazdığı her şeyi sakladı ve 1955'te bir yayınevine sattı. Kafka, Felice'in kendisine yazdıklarını saklamadı. O tarafın hiçbiri yok.

Geriye kalan bir yazışma değil, bir monolog. Bugün Felice Bauer hakkında bildiğimiz her şeyi, ona âşık olduğunu ve ondan kaçtığını aynı anda söyleyen bir adamın cümlelerinden biliyoruz.

Arşiv tarafsız değildir. Yalnızca saklayanı korur — burada saklayan kadındı, korunan adam oldu.

> EKSPER
>
> Envanterin en ağır kalemi bu değil. En haksız kalemi bu.

> ARŞİVCİ'NİN İTİRAZI
>
> "Beş yüzden fazla" ifadesi baskıdan baskıya değişiyor. Kesin sayı yoktur. Kayda geçsin.

SÖYLEŞİ

“Ben fiyat biçmem. Fiyatın nerede utandığını söylerim.”

KAYIT BÜROSU EKSPERİYLE KONUŞTUK. EKSPER KURGU BİR KARAKTERDİR.

Bu işi ne kadardır yapıyorsunuz?

Bir insanın ardından kalanları saymayı mı? Yeterince uzun. Şunu öğrendim: insanlar öldükten sonra en çok utandıkları şeyle hatırlanıyorlar.

Kafka'nın envanterinde sizi şaşırtan ne oldu?

Şaşırtan bir şey yok, üzen çok şey var. Adamın hayatındaki tek düzenli gelir kaynağı, sakat kalmış işçilerin dosyalarıydı. Elleri koparan makineleri anlatan cümleleri için maaş aldı. Roman için beş kuruş almadı.

Bu envanterin en değerli kalemi hangisi?

Değerli diye bir şey yok. Fiyatı olan var, olmayan var. Fiyatı olanı satarsınız. Konuşma kâğıtlarını kim satın alabilir? Bir adam suyunu isteyemediği için kâğıda yazmış. O kâğıdın karşılığı yok.

Son soru. Siz olsanız yakar mıydınız?

Ben envanter memuruyum. Yakmak benim işim değil, saymak. Ama kimse görmüyorken şunu söyleyeyim: adam istedi. Kırk yıl boyunca kimse ona bir şey sormadı, bir kere bir şey istedi. Ben yakardım.

LOT 04 MEVCUT, KISMEN

Konuşamıyordu. Kâğıda yazdı. Kâğıt bitti.

KİERLİNG, 1924. KONUŞMANIN YERİNE GEÇEN KÂĞITLAR.

NESNE	Konuşamadığı son haftalarda yazışmak için kullandığı kâğıt parçaları
TESPİT	Kierling Sanatoryumu, Nisan–Haziran 1924
DURUM	Mevcut, kısmen
NEREDE	Kafka evrakı içinde; konuşma kâğıtları olarak yayımlandı
DEĞER	Bu envanterin kalbi. Satılamaz

Gırtlak veremi ilerleyince konuşmak önce acı verdi, sonra yasaklandı. Son haftalarını yanındaki iki kişiyle kâğıt üzerinden konuşarak geçirdi.

Kâğıtlarda büyük laf yok. Su ister. Meyve suyu ister. Bir yastığın yerini tarif eder. Odadaki çiçeklerden söz eder, güneş görsünler ister. Birinden özür diler. Bir şeyin nasıl yapılacağını anlatır ve yarım bırakır, çünkü kâğıt biter.

Aynı haftalarda son kitabının **düzeltme provalarını okuyordu:** Açlık Sanatçısı. Halkın önünde aç kalmayı meslek edinen ve kimsenin artık izlemediği bir adamın hikâyesi. Bu provaları, gırtlağı yüzünden yiyip içemediği bir odada düzeltti.

Son yazdığı şeyler cümle değildi. Notlardı.

> EKSPER
> Değer biçilemez. Değer biçme mesleğinin utandığı yer burasıdır.

Max Brod bir dostuna ihanet mi etti?

İddianame

Vasiyet açıktı ve yazılıydı. "Okunmadan yakılacak" cümlesi yoruma yer bırakmaz. Brod yalnızca yakmadı — yayımladı, düzenledi, başlık koydu, sıraladı. Dava'nın bölüm sırasını o belirledi. Bugün okuduğumuz Kafka, kısmen Brod'un kurgusudur.

Dahası: bu kâğıtları bir sekretere miras bıraktı, o da açık artırmada sattı. Kutsal bir emanet olduğunu söylediği şey, sonunda pazarlık konusu oldu.

Savunma

Brod, yıllar önce Kafka'ya yüzüne karşı "bunu yapmam" demişti. Kafka bunu bilerek onu vasi seçti. Gerçekten yakılmasını isteyen biri, yakacağını bildiği birini seçerdi.

Ve ikinci not: altı başlıklık istisna listesi. Bir adam hem "hepsini yak" hem "bunlar kalsın" diyemez. Brod bir emri değil, bir tereddüdü miras aldı.

Babası onu bir fabrikaya bağladı

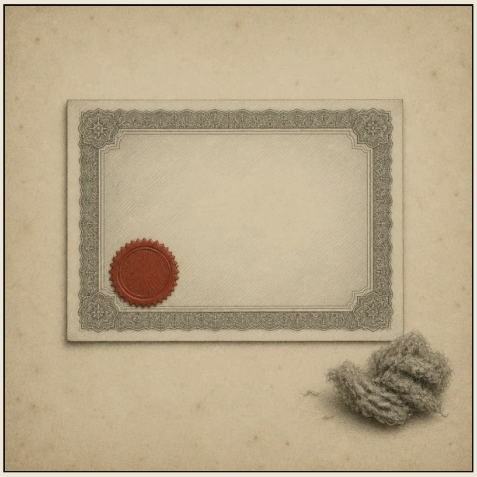

PRAGER ASBESTWERKE HERMANN & CO. — SESSİZ ORTAKLIK PAYI.

NESNE	Bir asbest fabrikasında sessiz ortaklık payı
TESPİT	Prag, 1911
DURUM	Tamamlanmadı
NEREDE	—
DEĞER	Babanın oğluna verdiği tek somut şey

Hermann Kafka, oğlunu bir işe sokmaya karar verdi. Damadıyla kurulan asbest fabrikasına Franz'ı sessiz ortak yaptı. Franz'ın görevi sigorta kurumundaki mesaisinden sonra fabrikayı denetlemekti.

Bu ortaklık, 1912 yılının o adamı neredeyse bitiren şeyidir. Günlüklerinde ve mektuplarında fabrika, yazmasını engelleyen bir mengene olarak geçer. Brod, arkadaşının hâlini ciddi bulup Kafka'nın annesine mektup yazdı ve oğlunu bu yükten kurtarmalarını istedi — bir arkadaşın anneye yazması, durumun neye vardığını gösterir.

Burada yarım kalan bir eser değil. Yarım kalan, o yıllarda yazılmayan şeyler.

Bir not düşmek gerekiyor, çünkü okur bir bağlantı kuracak: asbest, akciğer, verem. **Kayıt sebep-sonuç kurmaz. Kafka gırtlak vereminden öldü, asbestten değil.** Tesadüfleri kaydetmek bu büronun işi; yorumlamak değil.

> EKSPER
> Değeri sıfır olan tek lot. Bu yüzden envanterin en pahalı satırı.

LOT 06 İHTİLAFLI

Yakılsın dediği kâğıtlar 95 yıl mahkemelerde dolaştı

PRAG → TEL AVİV → ZÜRİH. DOKSAN BEŞ YIL.

NESNE	Kafka evrakının 1939'dan 2019'a kadarki muhafaza koşulları
TESPİT	Prag → Tel Aviv → Zürih
DURUM	İhtilaflı
NEREDE	İsrail Millî Kütüphanesi; Dava el yazması Marbach'ta
DEĞER	1988'de tek el yazması için bir milyon sterlinin üzerinde

14 Mart 1939. Alman ordusunun Prag'a girmesine bir gün var. Max Brod sınır kapanmadan kalkan son trene biniyor. Yanında bir bavul: Kafka'nın evrakı.

Brod evrakı Filistin'e taşıdı ve büyük bölümünü sekreteri Esther Hoffe'ye bıraktı. Hoffe 1988'de Dava'nın el yazmasını Londra'da açık artırmada sattı; bir milyon sterlinin üzerine çıktı, Marbach'taki Alman Edebiyat Arşivi aldı. Geri kalanı satmadı.

Hoffe 2007'de öldüğünde evrak kızlarına kaldı. Bir kısmı Tel Aviv'de, onlarca kedinin yaşadığı bir dairedeydi. Bir kısmı Zürih ve Tel Aviv'deki banka kasalarında.

Sekiz yıl süren dava 2016'da İsrail Yüksek Mahkemesi'nde bitti. Zürih'teki kasalar 2019'da açıldı; içeriden Kafka'nın çizimleri, defterleri ve İbranice çalışma notları çıktı.

Bir adam kâğıtlarının okunmadan yakılmasını istedi. O kâğıtlar bunun yerine doksan beş yıl bir bavulda, bir dairede, iki ülkenin mahkemelerinde ve birkaç banka kasasında dolaştı; hakkında devletler dava açtı, hukukçular mütalaa yazdı, kediler üzerinde uyudu.

Bu, Dava'nın devam bölümüdür ve yazarı yoktur.

> EKSPER
> Nesne değil, süreç. Değeri bitmemiş olmasında.

KLİNİK NOT

Selda Orhon

KLİNİK PSİKOLOG

Bir mektup düşünün: yüz sayfaya yakın, tek alıcı, hiç teslim edilmemiş.

Kafka'nın babasına yazdığı metin kendini savunan bir metin değil. Kendini suçlu ilan eden, sonra o suçun nereden geldiğini arayan bir metin. Bu ikisinin aynı sayfada durması, danışma odasında sık karşılaşılan bir örüntüdür: kişi hem eleştirilen hem eleştiriyi haklı bulan taraf olur. Kendini savunurken bile karşı tarafın diliyle konuşur.

Metnin içeriğinden çok yolculuğu dikkat çekicidir. Yazıldı, anneye verildi, iletilmedi, geri döndü. Kafka onu doğrudan postalayabilirdi; postalamadı. Aracı seçmek çoğu zaman iletmek istemenin değil, iletmeyi göze alamamanın işaretidir. Ve bir ailede söz kimin üzerinden geçiyorsa, o kişi sözün nereye varacağını da belirler.

Burada altını çizmek istediğim şey bir kişi hakkında hüküm değil, bir hareketin tanıdıklığı: söylenecek şeyin yazıya dökülmesi, sonra yazının elde kalması.

Herkesin bir yerde duran, yazılmış ama gönderilmemiş bir mektubu vardır. Bazen kâğıt üstündedir, çoğu zaman değildir.

Seninki kime yazılmıştı?

Bu bir teşhis değildir. Ölmüş bir insan muayene edilemez. Burada anlatılan, metinde görünen örüntüdür; asıl muhatabı okurdur.

Bu sayının dayandığı kaynaklar

1. Max Brod, Franz Kafka: Bir Biyografi (1937)
2. Reiner Stach, Kafka biyografisi, üç cilt: Die frühen Jahre · Die Jahre der Entscheidungen · Die Jahre der Erkenntnis
3. Franz Kafka, Amtliche Schriften (Resmî Yazılar)
4. Franz Kafka, Briefe an Felice
5. Franz Kafka, Brief an den Vater (1919)
6. Kierling dönemi konuşma kâğıtları (Gesprächsblätter)
7. Kathi Diamant, Kafka's Last Love
8. Benjamin Balint, Kafka's Last Trial
9. Franz Kafka: The Drawings (2021)
10. Sotheby's Londra, Der Process el yazması satış kaydı (1988)
11. İsrail Yüksek Mahkemesi, Brod evrakı kararı (2016)

KÜNYE

Bil ve Anla — Yarım kalanların dergisi
YARIM · Sayı 01 · Ağustos 2026 · https://bilveanla.com/
Editör: Ceyhun Orhon

SAYI 02 · FRANZ SCHUBERT — İKİ BÖLÜM YAZDI, SONRA BIRAKTI

BİZE NASIL DESTEK OLABİLİRSİNİZ?

Bu PDF ücretsizdir ve öyle kalacak. Dergiyi ayakta tutan okurlarıdır:

- **Takip edin:** instagram.com/bilveanla · facebook.com/bilveanla
- **Paylaşın:** bu dosyayı ya da bilveanla.com/sayi/sayi-01-franz-kafka/ adresini merak edecek birine gönderin.
- **Kendi yarım kalanınızı yazın:** sayı sayfasındaki Duvar'a bir satır bırakın ya da kartınızı oluşturun.
- **Kaynak ya da düzeltme önerin:** merhaba@bilveanla.com
- **Sıradaki figürü önerin:** aynı adrese yazın. Tek şart, eserlerinin koruma süresi dolmuş olması.

Doğruluk. Bu dergide uydurma içerik yoktur. Her olgu kaynağa dayanır. Kaynağı tek kişiye dayanan anlatılar "doğrulanamaz" diye işaretlenir. Mübaşir, Eksper ve Arşivci kurgu anlatıcılardır; kurgu olan sestir, olgu değil.

Telif. Yalnızca koruma süresi dolmuş figürler işlenir. Mevcut Türkçe çevirilerden iktibas yapılmaz; kamu malı özgün metinden kendi çevirimiz kullanılır.

Görseller. Fotoğraf kullanılmaz. Bütün görseller bu dergi için üretilmiş illüstrasyondur.